

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	7
1.1. Zarys problemu	7
1.2. Cel, główne założenia i idea pracy	10
1.3. Zakres terytorialny i czasowy pracy	10
1.4. Metoda pracy	12
1.5. Stan badań	13
1.5.1. Doświadczenia polskie	13
1.5.2. Krajobraz wiejski w dobie powszechnej urbanizacji	16
1.5.3. Wybrane metody analizy krajobrazu	18
2. Programy ochrony krajobrazu wiejskiego	21
2.1. Program Leader	22
2.2. Program Odnowy Wsi	22
2.3. Program Odnowy Wsi w Polsce	24
2.4. Odnowa Wsi a ochrona krajobrazu kulturowego – przykłady europejskie	25
2.4.1. Adaptacja dawnych budynków gospodarczych do nowych funkcji – Konken, Bärweiler (Niemcy)	26
2.4.2. <i>Wieś łaciata</i> – Ottenschlag (Dolna Austria)	28
2.4.3. Detal, elewacje, wymiana okien – Mehren, Weidingen (Niemcy)	28
2.4.4. Kolor jako element kształtowania krajobrazu wsi – Obermoschel, Weyarn, wsie w Saksonii (Niemcy)	30
2.4.5. Mała architektura, wiaty przystankowe, trafostacje – Bärweiler, Jettenbach, Konken, Nothweiler (Niemcy)	31
2.4.6. Wody powierzchniowe – Ludwigswinkel (Niemcy)	32
2.4.7. Zieleń – tradycyjne gatunki – Minshausen (Luksemburg), Obermarkersdorf, Elixhausen, Schleedorf (Austria), Jettenbach, Bärweiler (Niemcy)	33
2.4.8. Zieleń – <i>Wieś różana</i> – Schmitshausen (Niemcy)	35
2.5. Podsumowanie	35
3. Proponowana metoda kreowania wizerunku wsi	37
3.1. Współpraca między uczelnią a mieszkańcami wsi i władzami lokalnymi	37
3.2. Kreowanie nowego wizerunku wsi	39
3.2.1. Analizy zmierzające do określenia elementów charakterystycznych i wyróżniających wieś	41
3.2.2. Katalog elementów charakterystycznych	49
3.3. Podsumowanie	50
4. Elementy charakterystyczne, wyróżniki wsi	51
4.1. Wstęp	51
4.2. Definicje wyróżnika	52
4.3. Rola wyróżników wsi	53
4.4. Wyróżniki wsi – systematyka	54
4.5. Podział wyróżników wsi przyjęty w opracowaniu	55
4.6. Wyróżniki antropogeniczne	58
4.6.1. Wyróżniki antropogeniczne niematerialne	58
4.6.2. Wyróżniki antropogeniczne materialne	61
4.7. Analiza wyróżników materialnych w wybranej grupie miejscowości	62
5. Szczegółowy opis wybranych materialnych wyróżników antropogenicznych wsi dolnośląskich i opolskich	67
5.1. Układy przestrzenne wsi jako wyróżniki	67
5.1.1. Owalnica – Brzezina, gmina Skarbimierz (Opolszczyzna)	67

5.1.2. Ulicówka – Złotogłowice, gmina Nysa (Opolszczyzna)	70
5.2. Rzeki stanowiące osie kompozycyjne układów przestrzennych wsi	72
5.2.1. Pilszcz, gmina Kietrz (Opolszczyzna)	73
5.3. Place jako wyróżniki wsi	76
5.3.1. Place – centrum wsi	77
5.3.2. Mniejsze place o charakterze miejsc spotkań lub miejsc symbolicznych	80
5.3.3. Place zabaw	82
5.3.4. Boiska sportowe	82
5.4. Zagrody i folwarki jako wyróżniki wsi	84
5.4.1. Zagrody frankońskie	89
5.4.2. Folwarki	94
5.5. Obiekty architektury jako wyróżniki wsi	97
5.5.1. Dominanty	98
5.5.2. Obiekty ważne przez swoją funkcję	108
5.5.3. Obiekty zabytkowe	116
5.5.4. Inne	118
5.6. Materiały budowlane (budulec) jako wyróżniki wsi	118
5.6.1. Budynki murowane tynkowane	119
5.6.2. Budynki murowane, licowane czerwoną cegłą	120
5.6.3. Kamień wapienny jako budulec	122
5.7. Dachy jako wyróżniki wsi	125
5.8. Zdobnictwo jako wyróżnik wsi	126
5.9. Mała architektura jako wyróżnik wsi	131
5.10. Infrastruktura jako wyróżnik wsi	133
5.11. Zieleń jako wyróżnik wsi	134
5.11.1. Parki podworskie	135
5.11.2. Parki wiejskie nowo powstałe	138
5.11.3. Jednorodność zieleni	138
5.11.4. Pojedyncze okazy drzew (solitery)	143
5.12. Wody powierzchniowe jako wyróżniki wsi	146
5.12.1. Zbiorniki wodne, źródła	147
5.12.2. Strzeszów, gmina Wisznia Mała (Dolny Śląsk); Pietna, gmina Krapkowice (Opolszczyzna)	152
5.13. Podsumowanie – wyróżniki wsi w kreowaniu nowego wizerunku wsi i tworzeniu koncepcji planu rozwoju miejscowości	155
6. Metoda sektorowej analizy wnętrza krajobrazowych i panoram	157
6.1. Etap I – wnętrza krajobrazowe – sektorowa analiza 1	157
6.2. Etap II – wnętrza krajobrazowe – sektorowa analiza 2	165
6.3. Sektorowa analiza panoram	168
6.4. Podsumowanie	172
7. Ład przestrzenny i architektoniczny wsi	173
7.1. Ład a planowanie przestrzenne	171
7.2. Ład przestrzenny a odrębność regionalna w Unii Europejskiej	175
7.3. Ład a proces inwestycyjny	176
7.3.1. Systematyka zagadnień związanych z ładem przestrzennym wsi	176
7.4. Podsumowanie	180
8. Wnioski	181
9. Literatura	185
Źródła ilustracji	194
Spis ilustracji	195
Spis tabel	210
Załączniki	219